

Asia: VN/8830/2019

Lausuntopyyntö selvityksestä usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään

Lausunnonantajan lausunto

Selvityksessä on arvioitu vaikutuksia kieliryhmiin. Mitä muita mahdollisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi kieliryhmiin. Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja malli B:n arvioidut vaikutukset.

A: Suomen somalialaisten liiton näkökulman mukaan kahden tai useamman äidinkielen merkitseminen väestötietojärjestelmään mahdollistaisi Suomessa syntyneiden tai pienenä Suomeen tulleiden henkilöiden tunnistamisen vasta vähän aikaa Suomessa olleiden somalinkielisten henkilöiden joukosta. Sekä suomen tai ruotsin että somalin merkitseminen äidinkieleksi parantaisi näiden henkilöiden jatkokoulutusmahdollisuuksia, kuitenkin vahingoittamatta vasta Suomeen tulleiden asemaa. Esimerkiksi, Suomessa syntynyt henkilö, jonka äidinkieleksi on merkitty somali voi nykyisin joutua samaan kielitasokokeeseen kuin vasta vuoden Suomessa ollut henkilö, mikäli suomen kielen arvosana on alle 8. Suomea äidinkielenään puhuvia, joilla kielen arvosana on alle 8, ei laiteta ylimää räisiin kokeisiin.

Kahden tai useamman äidinkielen merkitseminen väestötietojärjestelmään helpottaisi näkemyksemme mukaan myös S2-opintoihin liittyviä ongelmia. S2-opinnot eivät ole tarkoitettu Suomessa syntyneille, mutta silti suurin osa maahanmuuttajataustaisista koululaisista ohjataan niihin. S2-opiskelun tavoitteena pitäisi olla pääsy mahdollisimman pian äidinkielen tunneille, todellisuudessa opintoja usein pitkitetään. Tähän vaikuttavat toisaalta taloudelliset syyt (koulujen puolelta) ja toisaalta Suomessa kasvaneet nuoret valitsevat helposti S2-kielen sen helppouden vuoksi, jos heillä on siihen mahdollisuus. Tämä heikentää suuresti Suomessa kasvaneiden maahanmuuttajataustaisten nuorten suomen kielen taitotasoa ja sitä kautta jatko-opintoihin pääsemistä ja niissä menestymistä.

Uskomme, että kahden tai useamman tasa-arvoisen kielen merkitseminen äidinkieleksi vaikuttaisi positiivisesti Suomessa kasvaneiden nuorten identiteettiin osana suomalaista yhteiskuntaa. Monikielisyys on rikkaus, jota ei pitäisi piilotella. Tällä hetkellä äidinkieleksi valitaan useimmiten somali, vaikka monilla nuorilla suomen kieli olisi vahvempi. Ainoastaan somalin kielen

merkitseminen äidinkieleksi piilottaa suomen kielen äidinkielen tasoisen osaamisen. Jos taas äidinkieleksi merkittäisiin vain suomen kieli, menettäisivät nämä henkilöt osan identiteetistään. On tärkeää, että äidinkielen merkitsemisen avulla voitaisiin paremmin ilmentää näiden henkilöiden identiteettiä.

B: Äidinkieli - kotikieli -jaottelu ei olisi toimiva, koska kotikielen merkitseminen olisi vain muodollinen seikka. Esimerkiksi yliopistoihin haettaessa kotikieltä tuskin kysytään. Lisäksi kotikieli ei välttämättä kaikissa tapauksissa automaattisesti ole vanhempien äidinkieli vaan Suomessa syntyneet lapset ja nuoret puhuvat usein kotonakin suomea.

Selvityksessä on arvioitu vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Mitä muita mahdollisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi viranomaisille. Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja mallin B:n arvioidut vaikutukset.

A: Viranomaisilla olisi mahdollisuus saada todenmukaisempi kuva henkilöstä, ja tehdä päätöksiä sen mukaisesti. Opiskelupaikkoja myönnettäessä arvioijat näkisivät, että kielitaito ei ole opiskelujen esteenä henkilölle, jonka äidinkielenä on esimerkiksi suomi ja somali.

B: Ei mitenkään, koska kotikielellä ei ole mitään merkitystä viranomaisten kanssa kommunikoinnissa. "Kotikieli" -terminä ei ole viranomaisten käyttämä sana erilaisiin palveluihin liittyen.

Mitä taloudellisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi teidän kannaltanne? Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja mallin B:n arvioidut vaikutukset.

A: Organisaatiomme kannalta ei olisi lainkaan taloudellisia vaikutuksia. Sen sijaan pitkällä tähtäimellä tällä vaihtoehdolla voisi olla positiivisia vaikutuksia kielivähemmistöjen taloudelliseen tilanteeseen, kun koulutus- ja sitä kautta työmahdollisuudet paranisivat jos Suomessa kasvaneet henkilöt kyetään näkemään suomea natiivitasolla puhuvana.

B: -

Mikä selvitetystä vaihtoehdoista olisi teidän mielestänne paras malli toteutettavaksi?

Malli A

Kirjoittakaa tähän, jos teillä on muuta lausuttavaa

Toivomme, että tämä aloite menisi läpi pian, koska se olisi sekä Suomen että vähemmistössä olevien kieliryhmien etu. Suomen somalialaisten liiton kannattaman vaihtoehto A:n avulla viranomaisilla olisi tilastollisesti oikeat tiedot vähemmistöryhmistä. Suomessa asuu lähes 23 000 somalitaustaista

henkilöä, joista enemmistö on käytännössä suomea äidinkielenään puhuvia, Suomessa kasvaneita henkilöitä, mutta jotka kuitenkin nähdään edelleen somalialaisina somalin äidinkielen takia.

Jama Mohamed
Suomen somalialaisten liitto